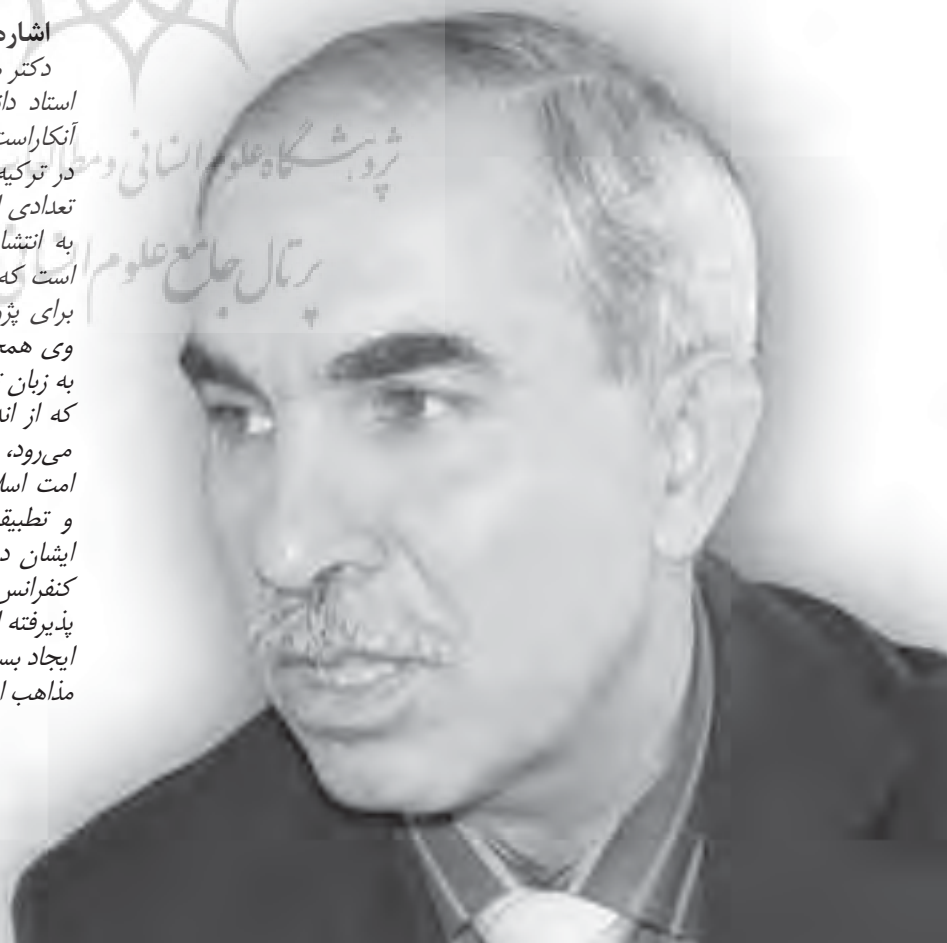

رسوخ تقریب در

در گفتگو با دکتر خیری قیرباش اوغلو
استاد ممتاز حدیث دانشگاه آنکارا
✦ تنظیم و ترجمه: سید علی حسینی فاطمی / رسول غوره زاده

اشاره:

دکتر مهمت خیری قیرباش اوغلو متولد سال ۱۹۵۴، استاد دانشکده الهیات (بخش علوم سنت) دانشگاه آنکارا است. وی که از اعضای جنبش مبارزه مؤتمرالشرق در ترکیه است، از بیست سال پیش تاکنون به همراه تعدادی از تحصیل کردگان مسلمان در ترکیه مبادرت به انتشار فصلنامه‌ای با عنوان «الاسلامیه» نموده است که در حال حاضر به عنوان یکی از مأخذ مهم برای پژوهش‌های اسلامی در ترکیه به شمار می‌رود. وی همچنین مجله دیگری با عنوان «من‌الشرق» را به زبان ترکی در کشور متبوعش منتشر می‌نماید. وی که از اندیشمندان نوگرا در مسائل اسلامی به شمار می‌رود، آموزه‌های مذاهب اسلامی را میراث واحد امت اسلامی قلمداد می‌کند و شیوه پژوهش مقارن و تطبیقی را در مطالعات اسلامی دنبال می‌نماید. ایشان در این گفتگو که در حاشیه بیست و یکمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی در تهران صورت پذیرفته است، به راهکارهای تقریب عملی و ضرورت ایجاد بسترهای علمی مناسب برای تبادل نظر عالمان مذاهب اسلامی پرداخته است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

علم‌واندیشه اسلامی

- کنفرانس وحدت را چگونه ارزیابی می‌کنید و چه راهکارهایی را برای کاربردی کردن اهداف و ایده‌های آن پیشنهاد می‌کنید؟

- هیچ مسلمانی در اهمیت نقش کنفرانس وحدت تردید ندارد و بی‌شک همه مسلمانان آن را گامی اساسی و مورد نیاز تلقی می‌کنند و این کنفرانس عامل مهمی در راستای آشنایی مسلمانان از همدیگر و معرفت نسبت به امور جاری همدیگر تلقی می‌گردد؛ چرا که خداوند امت اسلامی را امتی واحد قرار داده است، در حالی که موانع و راهکارهای سیاسی مانع تحقق این امر شده است و وضعیت تنش‌زای کنونی منطقه و جهان بیانگر این ضرورت است که علما با ارائه راه‌های برون رفت عملی و رفتاری، وارد صحنه شوند و نباید به جنبه صرف‌نظری و تئوری بسنده کرد.

من از برگزارکنندگان بیست و یکمین کنفرانس وحدت تشکر و قدر دانی می‌کنم و امیدوارم این کنفرانس سال به سال با برنامه‌ریزی بهتری برگزار شود و به سمت و سوی هدف‌گرایی، موضوع‌گرایی و انسجام برسد. آن چیزی که همچنان جلب توجه می‌کند اینکه ما هنوز وقت و سرمایه را در امور بدیهی و روشن تلف می‌کنیم که این امر مسئولیت

مجربان کنفرانس وحدت را سنگین‌تر می‌کند که در راستای پر کردن خلأ و فراغ موجود گام بردارند تا در آینده، شاهد گام‌های کارشناسی‌تر، متمرکزتر و پیشرفته‌تر باشیم؛ چرا که در عصر حاضر استعمارگران و قدرتهای غربی در زمینه مخالف، گام پیشرفته و کارشناسی برداشته است و ما هم در این زمینه باید فراتر از آنها کار کنیم.

اکتفا نمودن به این گونه همایشها و نشستها به تنهایی نمی‌تواند کافی و وافی باشد؛ بلکه این گونه همایشها به مسئله نتیجه محوری گرایش پیدا کند و بهتر است هر دوره از این کنفرانس که سالیانه برگزار می‌شود، در یکی از پایتختهای کشورهای اسلامی برگزار شود تا به تناسب هر کشور، مباحث مربوط به بحرانها و چالشهای موجود در برابر تحکیم و گسترش وحدت اسلامی آن کشور بررسی گردد.

نکته دیگری که نظر مرا به خود جلب کرده است اینکه بسیاری از دعوت‌شدگان در این کنفرانس در کنفرانسهای قبلی نیز حاضر بودند که باید در این زمینه تنوع به وجود آید. مثلاً جای خالی اندیشمندان ترکیه‌ای در این کنفرانس ملحوظ و محسوس است.

جهت پربار کردن نتایج و ثمرات این کنفرانس، نیازمند بازنگری و بازبینی مواضع معرفت‌شناختی

بهترین زمینه برای رسیدن به تقارب و نزدیکی، بحث و بررسی تقریب فقهی است که نسبت به دیگر مباحث، از اختلاف نظر کمتری برخوردار است

من طی سفرهای
زیادی که به
کشورهای اسلامی
داشتیم و با دیدار
و گفتگو با علماء،
اندیشمندان و
روشنفکران و
نوگرایان جریانهای
فکری و فقهی
اسلام به این
نتیجه رسیدم
که این آگاهی و
نگاه کاوشگرانه و
همچنین بیداری
و میل به انسجام
و وحدت، امر
مشترک میان
تمامی آنهاست

(اپیستمولوژی) و اصولی خود هستیم. برخی از شرکت‌کنندگان به یک سری روایات و احادیثی اشاره و استناد می‌کنند که خود این احادیث نیازمند نقد و بررسی از لحاظ سند، مصدر و اتقان هستند و از ارائه دیتا و اطلاعات و موضوعات سست و بی‌پایه پرهیز کنیم؛ چرا که دامن زدن به این گونه روایات منجر به فروپاشی بنایی خواهد شد که در حال ساخت آن هستیم. من به عنوان کارشناس امور سنت پیامبر همواره با نگاهی منتقدانه و کاوشگرانه به اینگونه قضایا نگاه کردم و تا به حال سه جلد از پروژه استخراج روایات سره از ناسره را منتشر کردم و دو جلد دیگر در آینده منتشر می‌شود که این مجموعه برگرفته از میراث فقهی تمامی مذاهب اسلامی همچون: زیدیه؛ امامیه؛ اباضیه و مذاهب اربعه است و بازنگری صورت گرفته به ثبوت، دلالت و موضع ما از روایات پرداخته است. و در صدد آنیم که بعد از اتمام این پروژه، بتوانیم به یک برنامه و یک دستورالعمل مشترک و یکپارچه اسلامی برسیم که در بر گیرنده تمامی فرق و مذاهب و جریانهای اسلامی باشد و امکان رسیدن به چنین اجماعی به خاطر وجود پیشرفت و نوعی بیداری داخلی در میان مذاهب مختلف است که در این برهه زمانی به وجود آمده است.

من طی سفرهای زیادی که به کشورهای اسلامی داشتیم و با دیدار و گفتگو با علماء، اندیشمندان و روشنفکران و نوگرایان جریانهای فکری و فقهی اسلام به این نتیجه رسیدم که این آگاهی و نگاه کاوشگرانه و همچنین بیداری و میل به انسجام و وحدت، امر مشترک میان تمامی آنهاست.

- چگونه با مقوله تقریب آشنا شدید؟ -

- من هنگامی که دانشجوی علوم اسلامی بودم، از تحرک و پویایی خاصی برخوردار بودم و هنگامی که با بحث تقریب آشنا شدم، چنین برداشت کردم که این مقوله با رویکردهای بنده، نزدیکی زیادی دارد، اما این آشنایی در حدی بود که اطلاع داشتیم مراکز و مؤسساتی تقریبی در مصر و ایران به این مهم اهتمام می‌ورزند و ما به همراه همفکران خود در ترکیه برنامه‌ها و فعالیتهای گوناگونی در راستای تبیین اندیشه اسلامی داشتیم تا اینکه چهارسال قبل یک مؤسسه غیردولتی تحت عنوان «مبادرة الشرق» که به منظور ایجاد روابط و آشنایی و همکاری میان دانشمندان، روشنفکران و هنرمندان جهان اسلام راه‌اندازی شد و این طرح از احساس نیاز اندیشمندان ترک به ایجاد پلهای ارتباطی با دیگر مسلمانان بود و در یک هیئتی سفرهایی به کشورهای همسایه ترکیه داشتیم و به تبلیغ اهداف این مؤسسه مبادرت ورزیدیم و در اواخر سال ۲۰۰۵ میلادی همایش بین‌المللی استانبول را برگزار کردیم که از صد شخصیت بارز اسلامی دعوت نمودیم که بیشترین بازدید کنندگان از کشورهای مصر و ایران بود و ما همچنان با آنها رابطه داریم و نه تنها با شیعیان در ایران و در لبنان تعاملی نزدیک و دوستانه داریم؛ بلکه با پیروان ادیان آسمانی به شرط آنکه آنها هم در برابر زورگوییها و زیاده‌خواهیهای استعمارگران و مستکبران مقاوم در ستیز باشند، با آنها هم ارتباط برقرار خواهیم کرد و من یک سال تمام است که رابط بین سفارت ایران در ترکیه و رایزنی فرهنگی ایران در ترکیه جهت بهبود و بهتر نمودن روابط و همکاری علمی و اسلامی بین اندیشمندان ترک و اندیشمندان ایرانی هستیم.

